

Pregó de la Festa de Sant Romà

Pregoner: Vicenç Villatoro i Lamolla

Data: 10 de novembre de l'any 1989

Ajuntament de
Lloret de Mar

SAMLM
SERVEI D'ARXIU MUNICIPAL DE LLORET DE MAR

Després de la clàssica salutació als alcaldes de la rodalia, al president del Consell Comarcal, personalitats convidades i concurrència en general, Jordi Martínez Planas, alcalde de Lloret, recordà el camí seguit en l'organització de les diverses festes majors especialment d'ençà de la de 1976 en què ja es van encarrilar de forma decidida moltes de les activitats que ara ja estan consolidades i que han fet de la Festa Major d'hivern una fita entranyable i esperada. Exposà que, des del 1977, any del primer pregó, fins llavors, havien anat desfilant personalitats de les lletres i de les arts i del periodisme, sempre amb la idea d'aportar idees i conceptes nous en funció de la visió particular de cadascú, cosa que permetia als lloretencs disposar d'un cada vegada més ampli ventall d'opinions de la vila i del seu entorn a partir de l'apreciació dels forasters. I això era útil.

Va dir que aquest any s'havia encarregat el pregó a Vicenç Villatoro perquè, indubtablement, es tractava d'una persona de la qual se'n podien dir moltes coses, però que resumiria en dos aspectes fonamentals: el del Villatoro escriptor, cada vegada més conegut, valorat i premiat, que ja té un pes important dintre de les lletres catalanes, i el del Vicenç Vil/a toro periodista, articulista del diari "Avui", que escriu una columna molt llegida ja que sol comentar sempre temes de rabiosa actualitat, tractats de manera que ajuda a formar un criteri ponderat de molts assumptes. Afegí que creia que un pregoner com ell realment podia fer una aportació interessant i li agrai que hagués acceptat la responsabilitat de fer el pregó de la Festa Major de Sant Romà de 1989.

Pregó

Digníssimes autoritats, senyores i senyors:

Del pregó d'unes festes se n'espera tradicionalment una de dues coses. La primera, la incitació a la participació, la crida a la gresca, la invitació a la celebració. Suposo que la resta havia estat sempre ruptura en el calendari, excepció, diferència. Però ara que el calendari ha esclatat, que la distinció entre festa i treball s'ha esmicolat en l'anomenada civilització de l'oci, potser aquesta crida és ja innecessària. Potser tothom ja està cridat, permanentment, a la festa. Potser tots plegats no necessitem gaires engrescaments pregonats per apuntar-nos-hi. De tota manera, quedi la crida feta de bon començament i passem al que és habitualment l'altra funció del pregó, l'altre gènere tradicional del pregó.

Un pregó serveix també per parlar d'un poble o d'una ciutat. Per fer-ne la reivindicació històrica i sentimental. Per recordar amb erudició trets importants del seu passat o per fer un repàs sentit dels vincles entre el pregoner i el lloc pregonat. En aquest sentit, en aquesta funció, he de confessar el meu caràcter desastrós, com a pregoner per Lloret. Sense cap mena d'erudició històrica, parlar-vos a la gent de Lloret de coses lloretenques a través de refregits em semblaria lamentable. I, això encara em fa més vergonya, la meva relació personal amb Lloret, el meu vincle sentimental, és només la del passavolant estiueig, consumidor de sorres marítimes, solejades i curiositats per la fauna d'importació que s'hi rosteix o s'hi belluga, segons les hores. Al contrari, el flanc sentimental el tinc particularment mal cobert, perquè el meu poble d'estiu, el poble amb què he establert aquesta mena de llaços de propietat i de pertinença que provoca l'estiueig, és Canet, Canet de Mar. I suposo que no deu ser, aquí, un poble gaire ben vist des que els canetencs de La Trinca, van perpetrar un dels robatoris lingüístics més terribles, una de les substitucions més escandaloses, i van cantar en el seu disc "*Festa Major*" una cosa que deia "*Costas las de Levante, playas las de Canet*" que em sembla que no era ben bé així en l'original. Però, vaja, al cap i a la fi, aquesta apropiació indeguda canetenca m'ha permès que en aquest pregó compleixi si més no una de les grans tradicions dels pregons de les Fires de Lloret: no acabar el pregó sense haver citat, ni que sigui una vegada, Marina. Aquesta tradició, ja la dono per acomplerta.

Però al marge de les reconstruccions històriques i de les evocacions sentimentals, em sembla que també hi ha una altra manera de parlar als lloretencs, de Lloret. Parlar d'allò que Lloret, al cap i a la fi, comparteix amb tantes altres poblacions, potser amb totes. I, en algun cas, no només comparteix sinó que és a més observatori privilegiat, fins i tot laboratori de relacions. Parlar, en definitiva, de quin sentit té avui una ciutat, un poble, de com relliga els seus habitants, de com s'estableixen llaços i de com cadascú es pot considerar part, fragment, component d'una col·lectivitat.

De si això és una herència del passat en dies d'extinció o té alguna utilitat encara avui i d'això sí que em sembla que en podria dir alguna cosa.

Deixeu-me començar amb una obvietat: si algú agafa vint mil persones i les posa una al costat de l'altra no obtindrà com a resultat automàtic una ciutat de vint mil habitants. Això ho sabeu aquí millor que a qualsevol altre lloc. Lloret no és mai una ciutat de dos-cents mil habitants. És una ciutat on hi ha, a vegades, dues-centes mil persones. En un altre sentit, aquesta mateixa evidència l'hem coneguda també les ciutats com la meva -Terrassa- de forta immigració, molt ràpida, molt marginada i per tant difícil d'anar integrant. No n'hi ha prou amb la convivència en un mateix espai, en un mateix marc físic urbà, per construir una ciutat. Hi ha ciutat quan entre aquestes persones s'estableixen llaços. Quan aquest estar un al costat físic de l'altre queda penetrat per una trama de relacions, d'institucions, d'interessos, també de rivalitats. Quan hi ha una xarxa d'acords i de desacords, de memòria, de voluntat, de projecte, que van més allà de la superposició d'una casa damunt l'altra. Una ciutat comença a ser una ciutat quan no només hi ha blocs de pisos, sinó que els qui viuen en aquests blocs de pisos comencen a constituir una societat esportiva i un club de jubilats i uns que van a buscar bolets i uns que es troben els diumenges perquè els asfaltin els carrers. Quan surten dos clubs de petanca que, a més a més, no es poden veure. Quan algú edita encara que sigui a ciclostil un paperot on parla de les coses que tot aquest personal té en comú. Llavors se salta de la superposició de persones a la comunitat.

Això hi ha qui ho té més senzill i qui ho té més difícil. Una col·lectivitat estable de molt temps, que no ha viscut ni grans aportacions demogràfiques ni grans canvis, ni s'ho planteja. Si ara em sentissin es pensarien que parlo de la Patagònia. Però hi ha qui ho té més complicat. Lloret, no ens enganyem, és un cas. No ho té senzill. Primer, per la immigració, que significa un canvi demogràfic important. Segon, per aquesta invasió estacional que fa que en un moment determinat, cada vegada més llarg, hi hagi a la ciutat molta gent que no és ciutat i que probablement no ho ha de ser. Però, evidentment, és més complicat establir els llaços, crear la xarxa, en aquestes condicions. Tercer, per l'impacte directe del turisme sobre la societat de Lloret, per la transformació interna que tot això ha significat, per la bomba de rellotgeria en el centre de moltes coses que és sempre un canvi radical en l'activitat econòmica. És una gran empenta per a una col·lectivitat, però les empentes també desestabilitzen, fan trontollar. I en aquest trontollament es perd alguna cosa, gairebé d'una manera inevitable.

Per tant, Lloret necessita, com tantes altres poblacions, temps i sedimentació per refermar-se com a comunitat, per tornar-se a reconèixer, per consolidar la xarxa interior, l'esquelet social, el filferro que lliga per dins, que diferencia les comunitats de les addicions d'individus. Per refermar el sentit de pertinença i la riquesa de la vida col·lectiva. Deia abans que Lloret tenia tota una llista de problemes específics per aconseguir-ho.

Problemes que neixen de la seva realitat més pròpia. Però hi ha, a més, qüestions generals, problemes més compartits, que s'hi afegeixen. Per exemple, la vida associativa d'una població havia anat i encara va molt lligada de sempre a la producció i al consum cultural. Qui volia veure teatre, escoltar música o seguir un partit de futbol havia de participar en una celebració col·lectiva, una mena de sagrament cultural comunitari, una cosa que el treia de casa i feia desaparèixer les barreres domèstiques, d'altra banda diuen que sempre febles en la tradició mediterrània de vida al carrer. Doncs ara el consum cultural s'ha atomitzat, s'ha domesticat per dir-ho així. El fa en bona part cadascú a casa seva. El tocadiscos és el concert a casa. El vídeo, el cinema a casa. La televisió, tot a casa. El consum cultural ja no es fa només -ni tan sols sobretot- sacramentalment, concelebrat. Es fa individualitzat. Fins i tot en l'interior de la casa cada vegada és més freqüent que hi hagi diversos televisors, diversos tocadiscos, que el consum tingui per unitat cada individu i ni tan sols sigui concelebrat per la família. Per tant, això és una nota més de paisatge general que dificulta l'espongització de la relació social, la creació, la recreació o la confirmació de les comunitats.

Davant d'això, hi ha una pregunta inevitable. La pregunta del "i què"?

Molt bé. És així. D'acord. Abans hi havia comunitats i ara hi ha gent posada l'una al costat de l'altra. I què? Home, doncs malament. Per mi, malament. I no voldria fer-hi gaire metafísica, en tot plegat. Agafem el cas de Lloret per no fer metafísica sinó per parlar molt tocant de peus a terra. Lloret viu del turisme, suposo. Si més no, en una mesura molt important. Doncs bé. Jo crec que fins i tot per a aquesta especialització econòmica en el turisme, i vist des del punt de vista més material i interessat, és millor ser comunitat que paquet indefinit de persones ajuntades. Ja sé que és pretensions i probablement, a més, generalitzador i, per tant, inexacte dir-vos aquestes coses precisament aquí, però jo tinc la sensació que tots els qui tenien sol i aigua de mar com a matèria primera per atreure turistes, o ja ho han descobert a hores d'ara o són a punt de descobrir-ho. I que com de sol i de mar n'hi ha força, per tota la Mediterrània i fora de la Mediterrània, cada vegada caldrà -cal ja- barallar-se més per cada nòrdic o no nòrdic que decideixi anar-se'n de vacances. En una primera fase, serà un problema d'inversions. Qui ho tingui més endreçadet, més arreglat, amb unes infraestructures més adients, aquest vendrà més, quan aixequi el dit. Però tinc la impressió que, si és possible que en això encara tinguem a hores d'ara un cert avantatge, això també ho descobriran tots un dia o altre. Què quedarà llavors, quin serà el màxim capital, quan tothom oferirà a la vegada sol, mar, carreteres i menjar calent? I és aquí on volia portar l'aigua al meu molí. Jo crec que llavors tindrà més avantatge qui més existeixi, qui més sigui, una cosa o altra. Que llavors les comunitats, amb la riquesa que les comunitats comporten, amb la mobilitat, amb l'oferta, estaran millor situades que les artificiositats programades. Dir que Lloret ha de vendre història, paisatge i tradició per vendre més és, a hores d'ara, una

ingenuïtat. Però dir que en igualtat de condicions pel que fa a la geografia i a la infraestructura, la història, el patrimoni cultural i natural, la tradició, les festes populars, l'arrelament, la realitat, acabaran arbitrants. Qui en tingui estarà més ben situat. Qui no en tingui s'ho haurà d'inventar i probablement se li veurà el llautó. Seria una pena que aquí, que en tenim, ho deixéssim perdre per haver-ho de reinventar un altre dia. Aquí hi ha un gruix d'història, de paisatge, de cultura, que poden esdevenir mítics. I jo estic convençut que el turisme, a hores d'ara i encara més en el futur, consumirà per damunt de tot mites.

Deia abans que la constatació de les dificultats enormes per construir o reconstruir una comunitat, un sentiment comunitari, podien provocar la pregunta del "i què". És a dir, una certa indiferència, una sensació que cada temps és cada temps i que això pertany al passat i que la nostra època és i ha de ser d'una altra manera. He intentat respondre amb aquesta constatació de la utilitat gairebé material de l'existència d'aquest sentit comunitari. Però encara hi ha una altra actitud, davant d'aquestes dificultats, i que, per cert, ha estat enormement practicada en relació a tota la costa catalana. Vull dir el refugi en una nostàlgia sistemàtica i a vegades fins i tot un punt malaltissa. Això era un paradís i s'ha perdut. Això era un paisatge, però també una societat, una estructura comunitària, idíl·lica, i ha vingut el turisme i ho ha escombrat tot i ja no tornarà mai més. Si, és clar. No tornarà mai més, esperem. Perquè si això s'enfonsés, si el turisme desaparegués del mapa de la mateixa manera que va venir, quins problemes que tindríem tots, fins i tot els qui ho diuen.

Personalment, tinc molt poca confiança en els mons idíl·lics del passat. Em sembla que el que els fa idíl·lics és precisament que ja hagin passat: Que són més fotogràfics que fàcils de ser viscuts. Això no vol dir que el procés d'implantació del turisme s'hagi fet bé. S'han fet moltes bestieses, moltes aberracions. No ja en una lògica conservacionista, de lament per allò que es perd, sinó, fins i tot, des d'una lògica turística de destruir coses que esdevindrien amb el temps un capital diferenciador, de tirar-se pedres a la teulada pròpia, en aquest sentit. L'impacte del turisme era inevitable i s'ha demostrat, em penso, desitjable. Ara, havia de ser precisament aquest impacte, fet així? Ho hem fet bé? O ho han fet bé? Aquí és on hi ha el dubte. En la manera. En el mètode. La pèrdua de la ingenuïtat primigènica - si és que existia- era inevitable. Però l'hem perdut com l'havíem de perdre? Fins i tot com ens convenia perdre-la? No és una pregunta que neixi de la nostàlgia, sinó, també com abans, de l'interès, de tocar tot el que es pot de peus a terra.

I consti que el que això us parla és un nostàlgic de primer ordre. Gairebé Un professional de la nostàlgia, en la mesura en la qual els escriptors d'aquest segle -des de Proust, però també des de Pla i des d'Espriu- hem especialitzat en paradisos perduts, en la recerca del temps que no torna. Literàriament això és fantàstic, sensacional. Dubto que ho sigui tant des de la convivència amb la realitat. I demano permís per posar-

Ajuntament de
Lloret de Mar

SAMLM
SERVEI D'ARXIU MUNICIPAL DE LLORET DE MAR

me una mica metafísic, ja cap al final. La nostàlgia no és de les coses, sinó del temps. És nostàlgia del nostre temps. Les coses en són el signe. Si a més es perden les coses físiques, es subratlla que la pèrdua del temps és inevitable, es fa més visible i potser més dolorosa. Pla n'és un exemple evident. Espriu encara més. A "Cementiri de Sinera", es veu ben clar. Espriu canta el seu paisatge, la seva marina:

"Quina petita pàtria
encercla el cementiri:
aquesta mar, Sinera,
turons de pins i vinya
pols de rials. No estimo
res més, excepte l'ombra
viatgera d'un núvol.
El lent record dels dies
que són passats per sempre".

El problema són els dies. Si als turons de pins i vinyes fan una urbanització, si a Sinera hi fan un gratacels que tapa el mar, el problema continuen sent els dies. I aquestes barbaritats, aquestes destrosses, només certifiquen la pèrdua dels dies. Si tot hagués quedat igual -però mai res no es queda igual-, els dies també s'haurien perdut. També hi hauria nostàlgia. La nostàlgia, al cap i a la fi, demanaria aturar-ho tot, perquè el que vol -maragallianament- és aturar el temps. Fer etern un moment, que diu el cant espiritual. Per la nostàlgia, és significativa i dolorosa qualsevol modificació. Perquè les coses canvien en el temps. Per això la nostàlgia, literàriament plausible, humanament inevitable, no és un bon mètode de relació amb la realitat, no és un bon mètode de comportament.

Com a escriptor m'agraden els paradisos perduts. Com a periodista, com a persona que viu en les transformacions, em preocupen més aviat els trens perduts. Els paradisos perduts no tornaran. Però els trens perduts tampoc tornen a passar. El nostre tren, ara, el tren de Lloret, el tren de tantes altres poblacions, passa per construir, reconstruir o consolidar la nostra comunitat, la nostra identitat, el nostre ser. Per raons sentimentals, però també per raons pràctiques. És la nostra manera de mirar el futur. Per això puc acabar com he començat: invitant a la festa, a la celebració. Perquè és concelebració, perquè és comunitat, perquè és fer ciutat, fer poble, fer Lloret. Agafar el tren que ens toca.

Moltes gràcies.